

Vienoje iš gražiausių Lietuvos švenčių - Kariuomenės, partizanų ir visuomenės vienybės dieną visiškai netikėtai sutikau buvusią JAV lietuvių bendruomenės tarybos pirmininkę Reginą Narušienę. Apsidžiaugiau pamačiusi, kad ne tik rūščiomis Lietuvai valandomis ji su mumis, bet ir per mūsų šventes. Jos buvimas ir mintys visada mums svarbios.

Pirmą kartą atvykusi į Lietuvą, kaip ji pasakojo pati, 1989 metais Regina Narušienė pamatė, kokia Lietuva – graži, koks gražus Vilniaus senamiestis ir visa mūsų žemė. Jai atrodė, kad ji niekur nematė tokių gražių žmonių, spindinčiomis akimis, šviesiais veidais, nieko nebijančių, kaip Spartos karių, kopiančių į savo Tėvynės laisvės ir laimės švyturį.

Tačiau Lietuvai atgavus nepriklausomybę, kai nebeliko okupacinio režimo ir savo durtuvais jį ramsčiusios sovietinės kariuomenės, tada, kai atrodė, kad lietuvis turėjo įkvėpti laisvės oro pilna krūtine ir kibti į atkuriamąjį savo valstybės darbą, padėtis iš esmės pasikeitė. Mus, gyvenančius čia, Lietuvoje, tie pasikeitimai gąsdino, glumino, erzino, sunku buvo suprasti, kas atsitiko.

Reginai Narušienei, atvykusiai iš už Atlanto, buvo viskas aišku: tų pasikeitimų pagrindinė priežastis – pats Lietuvos žmogus.

2000-aisiais metais ji rašė: „Nebėra okupacinės kariuomenės. Tėvynė tapo laisva. Bet ne visi dar suvokia, kad su laisve atsiranda ir atsakomybė. – pareiga padėti savo kaimynui, kiekvienam, kuris dar ne taip gerai gyvena. Laisvam krašte žmonės remia vienas kitą, skiria tam nemažai laiko ir pastangų. Lietuvoje suvokimo, kad taip reikia elgtis, aš dar nemačiau (Kulakauskas J. Lietuva išsivijai - gaivinanti versmė // Valstiečių laikraštis. – 2000, saus. 4, p. 10).

Kita bėda, kurią pamatė Lietuvoje Regina Narušienė, tai netikęs požiūris į darbą, ir darbdavių, ir darbdavių. Žmonės darbo negerbia ir nevertina, dirba nesąžiningai, atmetinai, o darbdaviai moka grašius, iš kurių žmogus negali pragyventi.

Trečia ir pati svarbiausia mūsų bėda – tai pažeista lietuvių siela. Žmogaus protas – pavergtas: todėl Lietuvos laisvėje jis ieško ne laisvės pačios, o tų, kurie juo pasirūpintų: dar geriau būtų, kad jam tarnautų. Lietuviai jau nebesuvokia, kad laisvė – tai visų pirma pareiga ir atsakomybė, ir duona, kurią turi užsidirbti savo sūriu prakaitu (Voverienė Ona Žymiosios XX amžiaus Lietuvos moterys.

Su laisve atsiranda atsakomybė, pareiga padėti // XXI amžius. – 2003, spal.8, p. 6).

Tačiau Regina Narušienė tiki Lietuva, tiki jos kūrybinio potencialu, tiki tautos šaknų gyvybe, jos vitališkąją energiją, galinčia atgaivinti ir prikelti naujam gyvenimui ne tik pačią Lietuvą, bet ir jos vaikus, dabar jau pasklidusius duoneliauti po visą pasaulį.

Ji rašė: „Mes esame tik medžio šaka ir, jeigu medis mirs, neišliksime ir mes. Lietuva yra mūsų šulinys, kultūros, kurios versmės gaivina mus, šaltinis. Kiekvieną kartą atvykę mes tarsi atsigeriame to gaivaus vandens“ (Kulakauskas J. Ten pat).

Šių minčių autorė – teisi. Tautos šaknys – čia Lietuvoje. Bet jos gerokai apdžiūvusios, svetimųjų apkaptos, sužalotos, jose gyvybė vos vos berusena po sovietmečio speigų ir visų tautos negandų. Ir dabar dar intensyviai kapojamos mūsų vyrų ir moterų aukščiausiuose valdžios olimpuose. Joms atsigauti ir sutvirtėti reikia pagalbos stipresnių, nepalūžusių dvasia, subrandintų laisvės vėjo ir tikros demokratijos

spindulių, šakų. Todėl ir krypsta mūsų žvilgsniai į tautiečius patriotas užsienyje. Tik padėdami vieni kitiems išliksime ir sutvirtėsime.

Regina Gytė Firantaitė-Narušienė gimė 1936 m. spalio 12 d. Kaune. Artėjant antrajai rusų okupacijai šeima pasitraukė į Vakarus. Pradžios mokyklą Regina baigė Augsburgėje, Vokietijoje, gimnaziją – jau Čikagoje. Iliinojaus Universitete Regina įgijo politinių mokslų bakalauro laipsnį.

1959 m. ji apgynė teisės mokslų doktoratą Urbanos (Iliinojaus) universitete.

Visą gyvenimą ji ir jos vyras dirbo advokatais. Tapo Iliinojaus valstijos kelių apmokestinimo tarybos nare. Rokforo vyskupijos katalikų fondo pirmininke, Respublikonų partijos aktyviste ir nare.

Lietuvių bendruomenėje savo veiklą pradėjo įsitraukusi į Amerikos skautų judėjimą – organizavo seminarus „Darbas Lietuvai“. 1990 m. tapo JAV lietuvių bendruomenės Visuomeninių reikalų tarybos pirmininke, Amerikos lietuvių advokatų draugijos „Labas“ steigėja ir pirmininke (1994-1999), nuo 1994 m. – JAV lietuvių bendruomenės Krašto valdybos pirmininke (Dienovidis. 2000, spal. 27 – lapkr. 9).

JAV lietuvių bendruomenė visada buvo aktyviausia Pasaulio lietuvių bendruomenės dalis, kuri savanoriškai prisiėmė nemažai Pasaulio lietuvių bendruomenės metodinių ir koordinuojančių funkcijų. Pasaulio lietuvių bendruomenės pagrindinis tikslas buvo vienyti bendruomenes Vakaruose ir koordinuoti jų veiklą.

Subyrėjus Sovietų sąjungai lietuvių bendruomenės pradėjo kurtis ir buvusiose pavergtose šalyse – Latvijoje, Estijoje, Ukrainoje, Sibire, karaliaučiuje, Gruzijoje, Rusijoje, Ispanijoje, Portugalijoje ir kt. Pasaulio lietuvių bendruomenė lietuviškai kultūrinei veiklai stengiasi kiek tik išgali skirti lėšų, nors, žinoma, pagrindinis jos rūpestis yra nuskurdinta ir atsilikusi Lietuva: pietryčių Lietuvos mokyklos iki šiol bandomos nutautinti, sveikatos apsauga, jos apgailėtina būklė, daugiavaikės tvarkingos lietuvių šeimos, našlaičiai.

Vienas reikšmingiausių dr. Reginos Narušienės gyvenime įvykių – X –sis Pasaulio lietuvių Seimas Vilniuje, kuriame buvo priimta rezoliucija dėl Valdovų rūmų atstatymo. Nors daugelis šiai idėjai nepritarė, motyvuodami tuo, kad tai yra perteklinis lėšų švaistymas, kai valstybėje pensininkai ir ūkininkai visoje Europoje gyvena skudžiausiai. Nugalėjo skurdžiausių Sibiro atstovų balsas. Jų nuomone, „Valdovų rūmai – tai Lietuvos garbė. Ir jų atstatymas parodytų pasauliui, kaip Lietuva gerbia savo praeitį, įrodytų Lietuvos valstybės tęstinumą“ (Dienovidis // Ten pat).

Dr. Regina Narušienė, kaip viena iš entuziausių Valdovų rūmų rėmėjų, tapo ir viena iš Valdovų rūmų atstatymo fondo steigėjų, suvokusi, kad Valdovų rūmai – tai Tautą vienijantis aktas.

Ji ir dabar nepraranda entuziazmo ir kūrybiškumo, kai kalba apie Valdovų rūmus.

Dr. Regina Narušienė, matydama, kad Lietuvos nepriklausomybė ir jos laisvė rūpi tik pirmajai (caro laikų emigrantų) ir antrajai (pabėgėlių nuo sovietinio teroro II pasaulinio karo metais) bangai, o trečioji, dabartinė lietuvių imigrantų į Ameriką banga, tesirūpina tik savo gerove, anksti, dar 1993 metais JAV lietuvių bendruomenės dėmesį akcentavo į Lietuvos priėmimo į NATO veiklą.

Ji teisingai numatė, kad iš pirmosios lietuvių išeivijos bangos, jau beliko tik keletas. Dauguma jau išėjo į Amžinybę. O antroji banga – irgi jau vienas po kito traukiasi į savo saulėlydžius: tikrų Lietuvos patriotų JAV jau mažai belikę. Todėl norint likusiems, ką nors gero Lietuvai padaryti, reikia didelių pastangų.

Besilankydama Lietuvoje R. Narušienė suvokė, kad „Lietuvos žmonės yra sutrikę, jie klauso intelektualų autoritetų, kurie nesupranta ir nenori suprasti laisvės būtinybės“. Iš tikrųjų, tai intelektualai viską supranta, kas vyksta Lietuvoje. Tik dauguma jų yra įmerkę uodegas į kagėbyną. Tik dabar mes ir sužinojome, kad 70 proc. Lietuvos mokslininkų buvo KGB užverbuoti (ir kontroliuojami). Daugelis jų savo „šeimininkams“ yra tebetarnaujantys ir vykdo jų pavedimus. Jau dabar visiškai akivaizdu, kad Lietuva viena neapsigins nuo galingų, agresyvių ir pavojingų kaimynų, kurie visais amžiais ją troško okupuoti ir okupavo, padėdami mūsų parsidavėlių.

„Williams International“ atėjimą į Lietuvą Regina Narušienė, kaip potyrusi politologė ir teisininkė, vertino kaip „pirmą Lietuvos žingsnį, pagaliau, ekonomiškai atsiplėšiant nuo Rusijos. Tai paskelbimas, kad Lietuva ima orientuotis į Vakarus“. O Lietuvos kaimynę Rusiją ji visuomet vertino kritiškai. Jos nuomone, „Rusija niekad nebuvo ir nebus mūsų draugas. Bet respektuoti kaip valstybę mes ją turime. Tik neturime teisės pasiduoti jos vilionėms ir spaudimui, nes tada mes vėl jai atiduosim Lietuvą“ (Dienovidis. Ten pat). Kaip rašė Marija Remienė savo puikioje knygoje „Atsukant gyvenimo laikrodį atgal“ (V., 2002)

„Gyvendami užsienyje, milžiniškame krašte negausia tautine mažuma nuolat sprendžiame būties ir žūties klausimą. Visą viltį dedame į kultūrą, į lietuvišką švietimą, į savo paveldėtos tautinės dvasios išlikimą. Mums, lietuviams, išlaikyti savo kultūrą yra būtina dėl ypatingų gyvenimo sąlygų. Šiame krašte esame išsiblaškę. Nejučia pradeda blėsti, trauktis iš mūsų gyvenimo lietuviški papročiai“ (Marija Remienė. Atsukant gyvenimo laikrodį atgal. – V., 2002. – P.233).

Kaip tik ji, Regina Narušienė, JAV lietuvių bendruomenės pirmininkė, ir pakvietė 1999 m. vadovauti JAV LB Kultūros komitetui talentingą organizatorę, neišsenkamos energijos ir žaižaruojančio kūrybingumo lietuvaite Mariją Remienę. Apie ją ir jos vadovaujamo komiteto veiklą ne kartą rašėme Lietuvos spaudoje „XXI amžiuje“ ir „Lietuvos aide“.

Jos iniciatyva ir rūpesčiu Amerikoje daug dėmesio skiriama lietuvių išlaikyti. Daugiau kaip 1000 vaikų lanko šeštadienines lietuviškas mokyklas, ten įgyja žinių apie Lietuvą, jos istoriją, kultūrą ir žmones. Prie mokyklų veikia lietuviškos dainos chorai, tautinių šokių būreliai. Dabar, atsiradus internetui lietuvių mokoma per distancines studijas.

Amerikos lietuvių jaunimui kasmet organizuojamos vasaros stovyklos. Čia jauni lietuviai turi galimybę ne tik susipažinti, susidraugauti, bet ir lietuviškai padainuoti, pašokti, pasilinksinti, papildyti žinias apie Lietuvą.

Jos dėka lietuviai surinko ir padovanojo Lietuvai per tūkstantį išeivijos lietuvių dailininkų paveikslų. Jie dabar puošia Lietuvos paveikslų galerijas ir gražina lietuvių dailininkų vardus į Lietuvos dailės istoriją. Kartu su Marija Remiene ir Kultūros komitetu Regina Narušienė Amerikoje surengė lietuvių raštijos pradininko Martyno Mažvydo veiklos ir pirmosios lietuviškos knygos 400 metų sukakties paminėjimą. Finansavo Lietuvos specialistų kelionę į JAV, išplatino Amerikoje šiam jubiliejui skirtą knygą.

Lietuviškas švietimas taip pat yra JAV lietuvių bendruomenės moterų rankose. Dauguma sekmadienių mokyklų mokytojos – moterys, tęsiančios knygnešių gadynės tradicijas, kada motinos prie ratelio mokė savo vaikus lietuviškai skaityti ir rašyti.

Reikšmingai BALF'o šalpos organizacijai daug metų vadovavo Marija Rudienė. Jos sugebėjimu BALF'o šalpa siekė net Sibiro tremtinius, jau nekalbant apie Lietuvą okupacijos metais.

Išėivijos dienraštis „Draugas“ daugelį metų buvo redaguojamas irgi moters, rašytojos Danutės Bindokienės. Pamažu ir visa to laikraščio redakcija perėjo į moterų rankas.

Pasaulio lietuvių centrui, daugelį metų vadovavusi Bronė Nainienė, niekada nesiskundė, nedejavo, kad sunku, o veikė sėkmingai, burdama išsiblaškiusius, dėl vienų ar kitų priežasčių palikusius Tėvynę, lietuvius prie lietuviybės židinio.

Regina Narušienė, daug moterų iškėlusi į vadovaujančius postus, tik šypsosi, kai kalbama apie feministinį judėjimą, apie vyrų ir moterų lygias teises ir galimybes. Ir nekalba. Tik daro. Ir tautiečiai mato, kad jos pasirinkimas visada būna teisingas. Kaip rašo Marija Remienė, „Išėivijos moteris perėmė dvasinius idealus, atsivežtus iš savo tėvų ir senelių. Ji neužsidarė savyje, bet ugdė savyje Asmenybę. Jai rūpėjo pasaulio įvykių raida, Tėvynės dabartis ir ateitis, aktualūs šių dienų socialiniai, politiniai, kultūriniai reiškiniai ir kiti klausimai.. Ji nepabūgo nei audrų, nei vėtrų ir tvirtu žingsniu žrėngė pirmyn į mūsų tautos šviesesnę ateitį“ (Marija Remienė. Ten pat, p.275).

Politikos srityje, JAV lietuvių bendruomenė, vadovaujama dr. Reginos Narušienės daug darė, rinkdama ir teikdama JAV kongresmenams objektyvią informaciją apie Lietuvą. Atgavus nepriklausomybę, komunistai užvaldė visą Lietuvos turtą, jos varguolių uždirbtą per 50 metų, turi galimybę komandiruoti į Ameriką ir kitus kraštus, kur daug lietuvių, gerai parengtus agitatorius

„auksaburnius“, kurie apsimetę Lietuvos patriotais, kaip tūlas Valdas Anelauskas, svečiuose kraštuose dergia viską, kas lietuviška ir gera Lietuvoje. Teikia tendencingas žinias apie žydų naikinimą Lietuvoje, keliskart padidindami žuvusiųjų statistiką, klastoja ir perrašo sovietinę ir ypač dabartinę Nepriklausomos Lietuvos istoriją, šmeižia tikruosius Lietuvos laisvės kovos organizatorius ir vadovus, atvedusius Lietuvą į Nepriklausomybę, jų nuopelnus priskiria komunistams, melagingai sureikšmindami jų vaidmenį nepriklausomybės atkūrimo. Todėl šis JAV Lietuvių bendruomenės veiklos baras yra ypač svarbus ir atsakingas. Tik objektyvi informacija ir tiesa gali teisingai orientuoti lietuvių išėiviją, padėti daugeliui tautiečių orientuotis ir bristi iš sovietijos pavergto proto liūno.

Jeigu reikėtų iš visų gražiausių Reginos Narušienės dorybių puokštės išskirti pačią jai būdingiausią, matyt, neapsirikčiau ją įvardijusi – atsakomybė. ATSAKOMYBĖ – tai aukščiausioji vertybė žmogiškosios būties skalėje. Šią savybę turintis žmogus visada jaučiasi atsakingas už žiburį, kuris užsidegė jame gyvenimo pavidalu. Poetas Justinas Marcinkevičius, apie tą žiburį mąstydamas, sakė: „Mums duota jį nešti nuo čia iki ten. Ir tik vieną kartą. Su mumis gyvenimas nesibaigia. Bet jis turi būti geresnis, teisingesnis, šviesesnis.“. Atsakomybė - pareigos sesė. „Tik atlikdamas pareigą žmogus tampa visavertis“- teigė rašytojas A. de Sent-Egziuperi.

Kiek tik pasaulyje yra padaryta gero, viskas padaryta klausant atsakomybės ir pareigos balso.

2017-04-11